

GAZETA TRANSILVANIEI

Apare în fiecare zi de lucru.

Abonamentul: pentru Austro-Ungaria pe an 24 cor., pe 1/2 an 12 cor., pe 1/4 an 6 cor. Pentru România şi străinătate pe an 40 franci, pe 1/2 an 20 franci, pe 1/4 an 10 franci.

REDACTIA,
TIPOGRAFIA ŞI ADMINISTRATIA:
BRAŞOV, PIAŢA MARE Nr. 30.
Telefon: Nr. 226.

Pentru Braşov cu dusul acasă pe an 24 coroane. Fără dus acasă pe an 20 coroane, pe 1/2 an 10 coroane, pe 1/4 an 5 coroane. Un număr 10 bani. Inserate: un şir peti 20 bani pentru o publicare. Publicări mai dese după tarif şi învoială. — Reclame pe pagina a 3-a un şir 20 bani.

Politica balcanică greşită.

I.

Cu acest titlu dl. Dr. Mihail Folit publică în «Világ» un articol de interes şi pentru noi. Articolul are puţin gust de slavism, dar de altă parte arată politica greşită a oligarhiei maghiare, atât în ce priveşte popoarele balcanice, cât şi naţionalităţile.

Dăm din acest articol părţile mai interesante:

Illegalitatea uriaşă şi violenţa, cu care contele Tisza a trecut în camere proiectele militare, stă în ceva legătură cu dorinţa cercurilor normative vieneze, ca cu privire la războiul italo-turc, care poate să se estindă şi în Balcani. Ii Ungariei să fie gata a-şi vărsa sângele în Balcani pentru poziţia de mare putere a monarhiei, respective pentru interese austriace pe contul libertăţii popoarelor balcanice, care însă nu este nici la un caz interesul Maghiarilor.

Căci Ungaria şi poporul maghiar n'a avut nici o necesitate a se pune în contrarietate cu popoarele din Balcani. O politică maghiară balcanică corectă ar fi delăturat ori ce pericol de la Maghiari. Dar bărbaţii de stat maghiari au fost conduşi de un anumit instinct de grandomanie la acea greşală uriaşă, că Maghiarii sunt în stare să facă o politică balcanică imperialistă, pe când se ştie, că ceea ce se face este o politică balcanică imperialistă austriacă şi nu maghiară. Dar tocmai din cauză, că Ungaria s'a solidarizat cu politica balcanică, a atras asupra sa resensul şi ura, care stăpâneşte întreaga peninsula balcanică contra politicii austriace imperialiste.

Isvorul politicii balcanice greşite a Maghiarilor a fost ocuparea, respective anexiunea Bosniei şi Herţegovinei.

Înainte cu 30 de ani poporul maghiar avea un instinct natural contra ocupaţiei Bosniei. Pe acel timp nu se auzea pe la noi decât exclamarea: Nu ne trebuie Bosnia. Pe atunci, deşi ca deputat naţionalist nu eram bine văzut, am luptat cu succes în cameră, con-

tra ocupaţiei. Partidul independent şi 48-ist m'a aplaudat. Primul ministru de atunci, Tisza Kálmán avea lipsă de popularitate, şi tocmai cu privire la ocupaţie s'a folosit cu emfază de fraza succesă, că prin ocupaţie s'a strivit capul hidrei slave.

Opinia publică maghiară şi-a perdut cu încetul resensul, cel-avea faţă de ocupaţie: s'a obi-uit cu ea şi a început să o considere că este un interes veritabil maghiar. Şi când s-a răspândit concepţia falsă, că politica balcanică imperialistă austriacă este totodată şi politică maghiară, a fost pregătit terenul în Ungaria pentru anexiune.

Aceasta s-a putut vedea mai bine, când eu am ținut un discurs în cameră contra anexiunii, atunci repositat Ugron Gábor, care la 1878 mi-a aplaudat vorbirile rostite contra ocupaţiei, acum m'a întrerupt în cuvântarea mea contra anexiunii strigând:

— Cum cutează cineva să rostească o astfel de vorbire în camera ungară? Iar contele Iuliu Andrásy, laudând în o vorbire meritele tatâne-său, ce şi le-a câştigat în jurul libertăţii popoarelor balcanice, a zis, că e îndreptăţită nuzinţa popoarelor balcanice ca Balcanul să fie al popoarelor balcanice. Eu l'am întrerupt cu următoarea întrebare:

— Ce înseamnă anexiunea Bosniei şi Herţegovinei? la care el a răspuns astfel:

— Bosnia şi Herţegovina ne trebuie nouă (Maghiarilor).

Aşadar atât Andrásy, cât şi ceilalţi bărbaţi de stat maghiari aveau acea mare iluzie, că anexiunea va servi intereselor maghiare, ca şi când Viena abia ar aştepta să prezinte pe tavă Ungurilor Bosnia şi Herţegovina.

Acuma e foarte evident înaintea popoarelor din peninsula balcanică, că Maghiarii şi-au identificat întru toate interesele lor cu interesele austriace în Balcani. Nu este deci de mirat, dacă popoarele balcanice iau o poziţie duşmănoasă faţă de Maghiari.

Popoarele balcanice ştiu să-şi

explice prin politica maghiară balcanică, toată politica internă a Maghiarilor, atât faţă de naţionalităţi, cât şi faţă de Croaţia-Slavonia. Ele nu atribuie politicii vieneze, ci numai politicii unghureşti acele scandaluri, ce le-au produs în opinia publică procesul de lesă-maestate din Zagreb, cum şi procesele politice Friedjung din Viena şi Vlasic din Belgrad. Scandalul şi-a ajuns culmea cu numirea lui Cuvai de comisar reg. în Croaţia.

Nu de mult contele Apponyi a solicitat în cameră pe primministru Lukács, că presa din străinătate antimaghiară ar trebui îndreptată pe „o cale mai bună“. Aceasta însă e imposibil până a-turci, până când politica balcanică maghiară stă pe acelaş teren actual, cu politica maghiară internă. De prezent în străinătate se aplică nu asupra Ruşilor, ci asupra Maghiarilor cunoscuta frază a lui Napoleon cu Ruşii. Azi nu se zice: „Grattez le Russe et vous trouverez le Tartar“ ci aşa:

— Grattez le Magyar et vous trouverez le Tartar.

Şi oare au meritat Ungurii atât în peninsula Balcanică, cât şi în general în opinia publică, acest rol inferior? Nu, la nici un caz nu. Nu atât politica austriacă, cât mai mult politica fiilor săi pro-prii a adus, că azi poporul maghiar, este foarte cufundat în opinia publică europeană. Aristocraţia maghiară, oligarhia, cu resensul ei faţă de orice instituţie democratică, îngâmfarea şi trufia ei, cu care consideră pe popoarele nemiaghiare din patrie, cum şi popoarele balcanice de rasă inferioară, — aceste sunt cauzele, că poporul maghiar i-a mers veste rea în lumea mare.

Despre consiliul comun de miniştri, care are loc astăzi la Viena, se spune că nu se va ocupa cu stabilirea definitivă a bugetului pe anul viitor. Stabilitatea acestui buget va forma obiectul unui alt consiliu de miniştri, ce se va ţine deabia în luna Septembrie înainte de întrunirea delegaţiunilor. Consiliul de azi va pregăti numai materialul de lipsă în vederea aceluşi consiliu.

Iarăş o încălcare de lege. Din prilejul aprobării statutelor reuniunii române de cântări, «Doinas din Lipova, ministrul de interne s-a dimis iarăş la o încălcare de lege. El, aprobând statutele, a obligat reuniunea să-şi înştiinţeze şi să folosească necondiţionat şi în unghureste numele.

Pretensiunea e primul ucaz de felul acesta în Ungaria. Prin el se calcă în picioare legea, care nu are astfel de dispoziţii. Ministrul însuşi introduce ceva nou, contrar legii. Aceasta numai în Ungaria se poate întâmpla.

Protestăm, contra astorfel de măsură şi atragem atenţia deputaţilor noştri asupra faptului. O interpelaţie în cameră se impune!

Întrevederea Ţarului Rusiei cu Împăratul Wilhelm, care a avut loc Vineri şi Sâmbătă în Baltijskij-Port, este considerată de întreaga presă mondială ca cel mai însemnat eveniment politic-diplomatic din timpul din urmă. Se constată unanim, că convorbirile celor doi suverani şi consfăţuirile miniştrilor germani şi ruşi, au o deosebită importanţă pentru asigurarea păcii mondiale.

Fostul ministru de externe al Franţei Hanotaux publică un articol din prilejul acestei întrevederi. Între altele autorul spune, că cei doi suverani vor conferi şi asupra războiului italo-turc. Odată cu chestia sorţii insulelor din Arhipelag se va aduce pe tapet şi chestia Dardanelelor, care va fi rezolvită şi cu concursul Franţei.

În urma întrevederii dela Baltijskij-Port sosesc atât din Berlin cât şi din Constantinopol ştiri despre apropiata încheiere a războiului italo-turc. În cercurile financiare berlineze se spune, că se vor face în cel mai scurt timp demersuri, cari să pună capăt războiului şi anume pe baza, ca Turcia să cedeze Italiei numai Tripolitania.

După ziarul «Kdam», ministrul de externe al Turciei a comunicat consiliului de miniştri din ultimele zile telegrammele ambasadurilor otomane semnalând dorinţa puterilor de a pune capăt războiului.

Sanctionarea legilor militare. Maj. Sa a sanctionat legile mili-

tare. Din acest prilej semificiosul «Magyar Nemzet» avertizează opoziţia, să se păzească pe viitor de agitaţii contra acestor legi, pentru a nu ajunge în conflict cu codul penal, care prevede pedepse grele faţă de acei cari agită în contra unor legi sancţionate.

Asentările se vor începe în Ungaria în 12 August n.

În jurul demisiei Arhiducelui Leopold Salvator. «Vossische Zeitung» anunţă, că arhiducii Frederich şi Leopold Salvator, inspectori în armată în curând îşi vor da demisia din posturile ce ocupă. Arhiducele Leopold Salvator a declarat de mai multe ori în timpul din urmă că într'adevăr voeşte să demisioneze.

În locul lui va fi numit ministrul comun de război, Auffenberg, care se va retrage înaintea deschiderii delegaţiunilor.

Externe. Din Salonie vin ştiri despre agravarea mişcării revoluţionare între ofiţerii resvrătiţi, cari au refuzat condiţiunile de pace. Guvernul a trimis noi trupe în ținuturile răsculaţilor. Lângă Mitroviţa s'a dat o luptă sângeroasă între albanezi şi trupele turceşti. Albanezii au avut 54 morţi şi 150 răniţi.

— În Portugalia s'au dat de urmele unei noi conspiraţii antirepublicane în districtul Braga. Sosind trupe la faţa locului desordănele au fost reprimale, operându-se numeroase arestări.

— Din Peking se anunţă, că guvernul provinciei chineze Kanton a anunţat guvernul central, că provincia Kanton se declară independentă de imperiu. Mişcarea revoluţionară continuă.

— După o informaţie primită de Poartă, doi ţărani bulgari, cari vroiau să introducă două care de fân în oraşul Bitolia, au fost opriri; trei bombe au fost găsite în fân; cei doi ţărani au fost arestaţi.

— Pe drumul de la Mouforte (Spania) un automobil care, se îndrepta spre portul Vigo, a fost oprit şi confiscat; în el se găseau 90 puşti sistem Mauser şi 19.000 cartuşe fabricate în 1912.

În vacanţe.

De Alexandru Ciura.

Cetesc zilnic, cum scriitorii jurnalelor străine îşi iau adio; dela redacţie, dela călimara plituitoare, dela articolele de comandă dela urgisitele file..

Se duc — asemenea fericitelor paseri călătore — în alte ţări, cu cerul mai limpede, cu văzduhul mai luminos. Şi o lună-două hoinăresc în cutare cătun de pe ţărmul Adriaticei, pe vre-o insulă din Arhipelag, pe ţărmul de eternă frumuseţe al Neapoliului... Trec prin Luvru, prin muzeul britanic, prin cel din Roma... prin ruinele eterne cetăţi, a rămăşişelor mândrei A-tene, sau ale piramidelor cu creştetul în nouri..

Ei nu mai sunt nevoiţi să scrie în vremea aceasta de dulce hoinărie: creierul lor e un receptor numai, un acumulator... Impresiile multiple se îngrămădesc de-a valma, fără nici o rânduială. Cum însă ele au destul răgaz să se orânduiască cu vremea, ele se închiagă încetul cu încetul într'un întreg armonios.

În dulce farnientul acestor zile de vacanţă şi de visare, ei nu mai cetesc jurnale nu se mai agită de nimic. În odihna lor, îşi adună forţe noi pentru munca de mai târziu, îşi ageresc mintea tocită în munca uriaşă de sclavi al ideei.

Fericii muritori şi fericită naţie, asupra căreia aveţi să vărsaţi apoi prisosul talentului vostru! Puteţi zice şi voi cu păstorul lui Vergiliu:

Deus nobis haec otia fecit!

Unul din ei a pornit cu un yacht — cu yachtul propriu — pe coasta răsăriteană a Adriaticei. Trei prietini buni, între cari unul pictor, şi doi marinari.

Stăpânul yachtului li-a propus programul: nu e permis să se discute politică în întreg decursul excursiei, nici să se vorbească despre — femeii Pleacă deocamdată fără o ţintă determinată. Se vor opri unde le place şi vor rămâne acolo cât vor vrea.

Programul a fost acceptat.

Să-ţi imaginezi acum pe aceşti oameni, cari au trăit zece luni de zile în aerul pestilential al oraşelor mari, între zidurile strănte, în fumul şi duhoarea cafenelelor, scriind şi ziua la

lumina lampii electrice; să-ţi imaginezi tolanii pe yachtul lor, respirând aerul de mare, în legănarea molcomă a valurilor, sub cerul luminos al litoralului. Să-ţi vezi, frigându-şi peşte în cutare colibă de pescari, durmind pe mantalele lor, între stâncile litoralului, la vuetul sau la soapele mării, sub tainica clipire a stelelor.

Câtă vigoare, câtă renaştere în aceeaşa pribegie, în acest vagabondaj, pentru oamenii-mecanisme ai oraşelor mari, cari nu cunosc natura decât din cărţi!

Un altul pleacă la Egipt.

Va hoinări şase săptămâni pe malul Nilului. Va vedea piramida uriaşă, va auzi tânguirea statuii lui Memnon, va sta înduişat în faţa obeliscului de granit, care povesteşte în hieroglife macabre de Cleopatra, cea mai frumoasă şi cea mai ticăloasă femeie... În faţa sfînxului nepătruns va sta şi el să înţeleagă nedeslegata, vecinic nepătrunsă întrebare: Ce e viaţa? De unde venim noi şi încătră mergem? Şi sfînxul va privi neclintit, ca un simbol al îndoeii, fără să ia seamă de muritorul, care vrea să-i turbure reveria...

Mii de ani s'au strecurat, mii şi mii de oameni s'au prefăcut în ţărână,

împăraţii s'au ridicat şi s'au prăbuşit — şi sfînxul rămâne nepăsător de cele-ce se desfăşură în juru-i, preocupat de o singură enigmă întuneacă, pe care n'o va deslega-o niciodată.

Nilul, tainicul Nil deodată, va murmura în dulce clipocit de unde, în nopţile luminate de lună, vrând să rechemă la o nouă viaţă, zidurile moarte. Şi beduinii cu faţa de bronz, îi vor povesti de puterea lui Alah, de nestatornicia norocului şi a femeii...

Un al treilea porneşte spre — Palestina. Pământul sfânt, călcat de Mântuitorul, stropit de lacrimile Lui, de sudorile Lui de moarte în grădina Ghetsemani, şi de sângele Lui pe Golgota...

Din fuga trăsului, Ciceronele îi va arăta Marea Moartă, fără să-i poată desluşi, care din staturile de sare — de pe ţărm e nevasta lui Loth... Va trece peste un minunat pod de fier apa Iordanului, şi se va opri apoi, să poposească într'un hotel modern — cu serviciu prompt şi lumină electrică — pe ţărmul lacului Genezaretului. Eglezi apatici vor discuta în sala splendid iluminată, mâncând cu poftă, scoţându-şi la iveală dinţii cel laşi... Şi când se va urca în lift pentru a se odihni în camera lui din catul al doilea, va

deschide geamul, emoţionat, şi va privi cum valurile Genezaretului se agită, în reflexul orbitor al luminii electrice. O barcă de pescari e purtată în vola valurilor, dar Petru nu mai e într'ansa, nici Mântuitorul nu e, să mai potolească, furtuna, cu un gest...

Şi stă oierdut în reverii, gândindu-se că locurile aceste sînte, trebuie ferite oarecum, pe puşăitul locomotivelor de splendoarea hotelurilor apusene, de spiritul mercantilor şi vulgar al lumii.

Un al patrulea. —

Dar nu mai înşir.

E vorba de scriitorii străini şi nu mă gândesc — la ai noştri.

Căţi dintre scriitorii noştri se pot măguli, să petreacă măcar o lună-două de vacanţă tihnă? Căţi dintre muncitorii condeiului pot să se bucore de astiel de roade?

Nici-unul.

De-asupra intrării Parnasului român, o mână răutăcioasă a schimbat cuvintele lui Vergiliu, adăugând un cuvânt fatal:

— Deus non nobis haec otia fecit!

Apropiere româno-bulgară? Ultimul număr al ziarului »Jeune Turce«, organul partidului tinerilor turci, se ocupă de chestiunea confederațiunii balcanice și constată, că Bulgaria este aceea, care dorește mai mult ca ori cine o alianță a statelor balcanice.

Bulgaria însă nu poate și nici nu va putea să-și ajungă scopul, pentru că vrea să excludă pe Turcia din combinațiunile sale politice.

Prima încercare de alianță a Bulgariei a fost făcută la Atena, după ce mai întâiu aranjase o excursiune a studenților bulgari în Grecia. N'a avut însă succes, din cauză, că intervenise chestiunea schismei.

Apoi, diplomații bulgari au vrut să realizeze o triplă alianță între cele trei regate slave din Peninsula Balcanică. Rusia însă s'a opus și a pus mari stăruințe ca planul Bulgariei să nu fie realizat, de teamă ca nu cumva slavii uniți să nu mai recunoască după aceea influența Rusiei.

Nici încercarea unei apropieri bulgaro-sârbe n'a avut succes, din pricina neînțelegerilor ivite cu privire la chestiunea macedoneană, astfel, că Bulgariei nu-i mai rămânea decât să se gândească la o apropiere cu România, ale cărei interese în Macedonia »nu sunt covârșitoare«. În Bulgaria este format un curent puternic în favoarea acestei idei, dar ea nu va putea fi realizată și va rămâne utopică, atâta timp cât Turcia va fi exclusă din planurile Bulgariei.

»Le Jeune Turce« termină spunând, că Bulgaria, ca și ori-ce alt stat balcanic ar trebui să înțeleagă, că Turcia este sâmburele Peninsulei Balcanice și că ea fiind cea dintâiu interesată față de ori-ce alianță a vecinilor sale, nu va putea permite atare lucru fără consimțământul sau participarea sa.

Serbarea încheierii anului la școlile primare centrale.

Brașov, 8 Iulie n. 1912.

În fața unui public numeros, în majoritate părinți ai elevilor și elevelor dela școlile noastre primare centrale, s'a făcut eri încheierea solemnă a anului la aceste școli.

Serbarea de eri a avut deas-tădată o deosebită importanță prin faptul, că atât directorul școlii de fetițe al Romul Frateș, în discursul ocazional rostit, cât și protopopul Brașovului Dr. V. Saftu, sub a cărui presidiu a decurs serbarea, au ținut să sbuciuască în terminii cei mai energici marele flagel, care bântue o parte însemnată a poporului nostru din Scheiu: alcoolismul și cu deosebire consumarea de rachiu, a cărui urmări le simte atât de cumplit cu deosebire școlala, care stă neputincioasă în fața acestui pericol.

Aufost cuvinte grele, constatări dureroase, cari s'au spus — dar ne bucurăm că s'au spus pe față și fără incunjur, tocmai într-o zi, în care atât școala cât și

părinții aveau să-și dea seamă despre experiențele făcute în decursul unui an de muncă culturală.

Se sperăm, că aceste constatări și cu deosebire apelul călduros al părintelui protopop Dr. V. Saftu, de-a porni o acțiune de regenerare, n'au răsunat în pustiu și că societatea brașoveană, dar cu deosebire fruntașii poporului nostru din Scheiu, meditănd asupra celor spuse și auzite, vor căuta căile potrivite pentru stăvilirea măcar în parte a acestui flagel cumplit.

În următoarele lăsăm să urmeze discursul d-lui director Romul Frateș:

Frea Onorate d-le Protopop, Stimat Public,

E un indemn natural al firii ori și cărui om cu scaun la judecată, ca de câteori începe o lucrare, să-și facă un plan, după care să o îndeplinească, iar dacă a isprăvit-o, să se oprească și să-și dea seama asupra ei din toate punctele de vedere, agonisind prin aceasta experiențe și cunoștințe folositoare pentru viitor. La lucrări de interes public, aceste dări de seamă dau prilej pentru cele mai solemne sărbători.

O astfel de sărbătoare este stimat Public, ziua de astăzi pentru școala noastră primară.

Ne-am dus azi dimineață, învățători și școlari înaintea altarului, ca să aducem mulțumită ferbinte celui atot puternic pentru ajutorul Său în munca noastră de propășire pe calea culturii și pe drumul cinstei și al omeniei, și ne-am intrunit acum în acest locaș, isvor de lumină al multor generații trecute și viitoare, ca să vă destăinuim rodul muncii noastre de un an.

Conștiința muncitorului cinstit și sigur de sine ne poruncește să ne dăm amănunțit seamă de tot ce favorizează munca noastră, precum și de tot ce-i stă împotrivă.

Și datori suntem să vă încunoștințăm despre toate acestea, rând pe rând, și pe DVoastră, pentru-ca în caz de lipsă să ne putem sprijini umăr la umăr, căci constatată este, că, în relațiile vieții de azi, școala fără familie și familia fără școală rămân două instituții sterile și fără de nici un folos real pentru omenire.

Dacă arunc o ochire asupra muncii mele și a colegilor mei mai ales în anii din urmă, trebuie să constat cu mare durere suferesc, că roadele acestei munci pe mine nu mă pot satisfăce. Școlarii și școlărițele noastre nu dovedesc, nici în învățatură, nici în creștere, rezultatele, pe cari ar fi de așteptat ca să le dovedească.

Constat mai departe, cu toată tăria convingerii mele, că de-am lucra noi învățătorii, în viitor, cu puteri și cu cunoștințe înșutate, elevii noștri tot nu vor fi aceea ce ar trebui să fie, atât ca intelect, cât și ca educație.

Mă întrebați, mirați, cum se poate așa ca asta.

Vă răspund: se poate, și nu numai, că se poate, dar așa este. — Si iată de ce!

Progresul în învățământ și creștere nu depinde numai dela hărnicia și iscusința învățătorului, ci în prima linie dela elementele, ce le ai sub conducere.

Ai în școala copii buni, înțeleg sănătoși atât la corp, cât și la minte, faci ispravă. Ai copii debili, te trudești în sec.

Dar oare copiii noștri nu sunt destul de sănătoși și de cuminiți?

Așa s'ar părea și totuși nu e așa.

Un demon spurcat le roade corpul și sufletul; îi face incapabili de muncă, mai ales spirituală; îi îndeamnă la neascultare față de învățători și față de părinți; le tâmpește ori ce simț de stimă față de mai marii lor și le escită poftă, cari îi conduc la cele mai urâte și rușinoase fapte.

Lă stăpânește corpul, sufletul, acel demon ademenitor, care a șters de pe fața pământului popoare vestite, cum a fost spre ex. poporul Romanilor și a.

Și acest demon e alcoolul, sau otrava, ce-o conțin toate beuturile spirituoase și în deosebi rachiele de tot soiul.

Acest demon sărăcește lumea, naște criminalii, șterge rușinea din sufletul bărbaților și al femeilor, naște monstri și stăpirturi, copii fără de vreme, copii cuprinși de tot felul de boale rele, sau- cel puțin aplicați spre acestea, și naște mai ales copii stupizi sau, în cel mai bun caz, copii greoi la minte.

Acest dușman în calea progresului omeniei, — așa putea să dovedească zeci și zeci de exemple, dacă locul și ocazia mi-ar permite — s-a cuibărit și în sânul poporului nostru din Scheiu și obiceiul de-a bea fără cumpăt să lățește și la noi pe zi ce merge.

Beau bătrânii și beau tinerii, beau bărbații și femeile, ba beau până și copiii nevrăstnici. Bem cu toții cât mai strajnic la toate ocaziile: la nunți, la îngropăciuni, la boteze, bem când mergem la vr-o grădină, sau în alte escursii, când mergem la lucru și când ne întorcem dela lucru; căci doară așa ne îndeamnă cântecul:

Omul cu inimă bună,
Într'un crâmă și se'chină,
Ca să-și facă voie bună.

Omul cu inimă rea,
Într'un crâmă și bea,
Ca să-și treacă voia rea.

Ne lăsăm ademeniți de vorba dulci ca acestea și ne deduce gădilitura alcoolului, în cât nu ne mai dăm seama, că această otravă e ruina noastră materială și morală.

Pe neștiute și pe nevrute alunecăm în ghiarele neșăului după beutură. Și ajunși pe această cale, nu ne mai pasă, că bănișorii noștri muncii cu atâta trudă se scurg toți-toți în punga cărciumarului, iar părul ne eșe prin răciulă și gâtlele prin haină și n-avem nici ochi, nici urechi pentru chinurile și suferințele soțiilor și copiilașilor, pe cari de dragul beuturii ni-i aruncăm în cea mai neagră mizerie.

Beutura fără cumpăt despoaie casa, celui ce a îndrăgit-o, până și de cel din urmă cui și cu drept cuvânt se zice:

De când beau rachiu de prună,
Nu mai port căciula bună.
De când beau și de bucate,
Nu mai port cojoc în spate.
De când stau în birt la masă,
Nu mai am noroc în casă.
Și de când mă chefulise,
Toți copiii-mi flămânzese.

Dar alcoolul nu despoaie pe om numai de agoniseala ostonelelor sale, ci el — au dovedit-o sute de oameni luminăți și dacă ne vom deschide bine ochii, o putem vedea și noi — strică și sănătatea celui ce i se 'nchină. Ii atacă cele mai de căpetenie organe ale corpului, cum e inima, stomahul, ficatul, rinichii și altele, îi predispuie spre tot felul de boale și îi duce în mormânt, înainte de vreme.

Tot alcoolul schimbă și firea oa-

menilor. Din buni, pacnici și muncitori, el îi face certăreți, arțăgoși, furioși și leneși. Și tot el le răpește ori ce simț de rușine și de cinste, le fură mințile și îi împinge în noianul celor mai îngrozitoare păcate, cu certe, bătaii, furturi, omoruri și câte alte grozăvenii, și la urma urmelor îi aruncă prin spitale, pușcării și case de nebuni.

E înspăimântător halul, în care ajunge omul, care bea fără cumpăt beuturi spirituoase! Dar și mai mari și mai păgubitoare sunt efectele alcoolului asupra copiilor, zămisliti în stare de beție sau născuți din părinți bețivi, sau cărora părinții, încă de când sunt mici, le dau tot felul de beuturi spirituoase și mai ales rachiu.

E dovedit, că urmările alcoolului nu rămân numai asupra celui necumpătat, ci trec ca moștenire dureroasă și asupra copiilor lui.

Copiii, născuți din părinți alcoolici sunt plaga, rușinea și nefericirea neamurilor.

Unii se nasc morți, alții fără vreme, mulți cu scaderi corporale: strâmbi, schiopi, cu capul mare și în tot felul diformii și cuprinși de cele mai urâte boale: epilepsie sau boala cea rea, boala englezească și — Doamne ferește — încă câte și mai câte altele.

Cei cari au norocul să scape teferi la corp, sunt slabi la minte; hăbucii, tâmpiți și idioți, iar când ajung mari, inclinați spre toate blăstămățiile.

Ascultați, Vă rog, ce ne spune un vestit doctor francez despre copiii părinților alcoolici. Având în grija sa 215 familii de alcoolici, «a observat, că din 814 copii ai acestor familii, 16 s-au născut morți, 37 s-au născut înainte de vreme, 121 au murit în curând după naștere. Deci 174 de copii, adică a cincea parte a copiilor născuți din părinți alcoolici, n-au avut parte de viață; Din ceilalți 640 de copii ai părinților alcoolici 427, adică mai bine de jumătate din numărul total de 814, au devenit și ei alcoolici după cum erau nefericiții lor părinți; 60%, adică iarăși mai bine de jumătate, au fost degenerați, adică tâmpiți și idioți; 134, adică 14 la sută, au devenit destrănați; 318, adică 39 la sută, au fost epileptici; iar 155, adică 19 la sută, au devenit nebuni.»

Un alt învățat ne spune iarăși, că la anul 1740 s-a născut în Anglia o femeie cu numele Ada Jurke. A fost o vagabundă și alcoolică, care a avut 843 de descendenți.

Învățatul a aflat date sigure numai despre 709 și a constat, că 106 dintre ei au fost copii din flori, 142 au ajuns cerșitori, 84 au fost internați în azile ce copii, 61 au fost femei pierdute, iar 76 criminali ordinari.

Cercetări de acestea asupra copiilor născuți din părinți alcoolici au mai făcut încă mulți alți învățați și cu toții au dobândit aceleași rezultate, dovedind în general, că moștenirea, ce-o lasă bețivii urmașilor lor, este: în prima generație: copii »immorali, stricați, depravați și aplicați la excese alcoolice, adică bețivi și fără nici un simț bun și moral.«

În generația a doua.. bețivi cu patimă, cu accese maniace.. nebuni și cuprinși de paraliză (amorteală, slăbire generală).«

În generația a treia: »ipocondrici, cu manie de persecuțiune și cu tendințe deucidere și sinucidere.«

»A patra generație va fi compusă din cele mai nenorocite ființe, de stu-

D. Voniga: »Mizerie, boală, crimă și degenerare« pag. 52 și 53.

pizi, de idioți și cu tot felul de slăbiciuni și morburii mentale. Cu aceste ființe nenorocite se atinge apoi familia și se ispășește în mod nevinovat groșala și păcatul comis de străbuni.»

Acestea sunt, stimat Public, roadele băuturii fără cumpăt, pentru care omul pătimea își cheltuește, fără nici o mustrare de cuget, toată agoniseala și tot avutul său.

Și tot acestea sunt și efectele, ce le produc păhărelele de rachiu, ce le dăm, iarăși fără cea mai mică mustrare de cuget, copiilașilor noștri, deja de când sunt în leagăn și până-ce se fac mari, pentru-ca, vezi Doamne, să li aline durerile și să-i scape de boale, ba poate și numai pentru-ca să ne putem fâli, că »uite, dragul tatiu, cum știe să 'nchine și cum bea ca un volnic!« Da, da... Așa suntem noi dedați: cu »dragul tatiu« și cu »tatiu«, până-când »dragul tatiu« și »draga mamă« și se suie 'n cap și dacă are putere te scutură și de păr. Iar pe stradă și'n tot locul se potrivește și la vorbă și la fapte cu cei mai ordinari derbedei și la școală face isprava racului, pentru-că abuzul beuturilor alcoolice l-a stricat mintea și judecata sănătoasă și el nu-i nici mai mult nici mai puțin, decât o păpușe cu ochi de sticlă și poate din nefericire cu graiu omenesc.

Sarbăd din creștet și până'n tălpi, copilul nutrit cu beuturi spirituoase e cu mintea vecinic bulmacă și învățăturile și sfaturile, bune, frumoase și folositoare, ce le aude în școală de sufletul lui nu se leagă. În schimb însă toate retele corporale și sufletești sunt prietini lui nedespărțiți.

Cam între anii 6 și 12 li vezi, că i se umflă gâtul, capătă dureri de mână și de picioare, stomahul li e vecinic în nerândulială, iar corpul întreg li e în suferință din cauza lipsei de sânge și își pierde ori-ce rezistență față de boale mai grele.

Și noi la toate acestea ne mângăiem, ba, că va fi răcit băiatul, ba că una, ba că alta și ca să-l vindecăm, iarăși li îndopăm cu alcool, fără să ne treacă prin minte, că prin aceasta li ruinăm și mai mult sănătatea, ba li stricăm și sufletul.

Sufletul...

Acesta devine incapabil de a mai cuprinde și cele mai clare și frumoase învățături și sentimentele noibile în el nu mai pot prinde nici o rădăcină.

Copilul se face răutăcios, arțăgos și pierde și cel mai elementar simț de rușine: se gălcevește cu toți soții lui de joc; se trânteste 'n mijlocul drumului, când mamă-sa nu-i împlinește toate voile; se pune-n-propți și se ceartă cu tată-său, când li dojenește pentru vr-o faptă rea, iar față de mai marii și față de binefăcătorii săi, precum și față de toată lumea — a!t! în vorbă, cât și în fapte — el se poartă cu cea mai mare nerușinare, de când crește, până moare.

Și toate acestea numai din cauza alcoolului, căruia poporul nostru din Scheiu dela mic și pân' la mare îi face pat de aur în corpul și sufletul său.

Nu voiesc, stimat public, să vă mai obosesc atenția, aducându-vă probe, că aceasta precum și tot ce am zis până aci sunt adevăruri triste și dureroase. Tot așa nu mă iartă locul să vă dovedesc cu exemple, că necumpătul la beutură este cea mai de căpetenie pricină, care aduce în familiile noastre sărăcie crescândă, boli și moravuri stricate și că prin obiceiul rău, cel practizat, dând copiilor noștri, încă din fașe beuturi alcoolice, facem să le degenereze și corpul și mintea și contribuim la ruina totală a neamului nostru.

Am însă datorința, să vă atrag atenția asupra acestei mari primejdii, de care nu ne poate mântui nici biserică, nici școală, dacă noi familiile nu le dăm sprijinul de lipsă.

Se impune fiecărui dintre noi și cu deosebire aceloră, cari suntem părinți să ne grăbim și cu inima deschisă să le dăm acest ajutor.

Se impune fiecărui tată și fiecărei mamă, care-și iubește copiii și care ține la cinstea sa de părinte, să se ferească pe sine cât se poate, iar pe copii săi să i ferească cu toată strictețea de tot soiul de beuturi alcoolice și mai cu seamă de rachiu.

Nu izlet ca cei mari să se abțină total dela orice beutură spirituoasă, pentru-că, pe de-o parte inșiși legea noastră creștinească e întocmită astfel, că de ex. cuminăcătura, una dintre sfintele taine, nu se poate îndeplini fără a folosi vinul; pe de altă parte pentru-că însuși Mântuitorul lumii, domnul nostru Iisus Cristos prin exemplul propriu și prin minunea, ce-a făcut-o la nunta din Cana, n-a oprit pe om dela folosirea cumpătată a vinului.

Înzist însă cu toată puterea cuvântului meu și vă rog cu toată căldura inimii mele, să ne hotărâm cu toții la lupta crâncenă contra celui șarpe amăgitor, dar grozav de veninos care se chiamă alcool.

Să ne impune »o voință de fier. Să punem stavila neșăului după bău-

Op. e. it. pag. 54 și 55.

Din scrierile lui C. Negri.

Inchinare pentru unire.

Dela C. Negri ne-a rămas, între altele, și o închinare pentru unire, cuvântată de el în ziua de 27 Decembrie 1848, ziua Sf. Ștefan.

Erau strănși la Paris mai mulți tineri pribegiți din țară, în urma revoluției din acel an. În fruntea lor era el, Negri.

La una din întrunirile frățești, dânsul a închinat paharul său pentru unirea Românilor.

Dăm mai la vale călduroasa și patriotică cuvântare a lui Negri, ca pe una din dovezile strălucite ale iubirii lui nemărginite de patrie.

»Depărtați de dornicul sân al mamei patrii, fraților Români, dulce ne e astăzi a înnoi neperitoare amintire a marelui Ștefan, domnul războinic, zidul creștinătății, cătră care s-au sfărâmat în trecerile lor nenumăratele ordii ale păgânătății, zidul neclintit ce în timp de 46 ani a oprit împingerile săbaticelor cohorte musulmane, care aveau de țintă cotoptirea Europei.

Și, însă, care a fost răsplata noastră pentru atâtea lupte crâncene? Numai prestigiul istoric, căci sângele vâr-

sat pentru Europa este acoperit cu o neagră uitare.

»Adâncă pildă, că pe nădejdea și pe ajutorul altora să nu cate a se răzama suferitoarea omenire!

»Câți alți domni pământeni au luat parte la acea îndelungă luptă pentru sfânta cruce!... nume strălucite, cari vor rămânea vecinic neșterse din inimile fililor României, cât timp va mai bate în lume o inimă de Român!

»Moirca, mare în pace, mare în războie!

»Mihai-Viteazul, frunte între viteji, birătorul a sute de mii de dușmani c-o mână de fruntași cât și el nepăsători de moarte!

»Novac hatmanul, mâna dreaptă a lui Mihai, el, care striga înaintea unei crunte loviri:

»Agerii mei frați, decât o vieță cu rușine, mai bine zece morți cu cinste!»

»Și însă, inima-mi se împovără de mâhnire, când gândesc, că ael Mihai, de care în vremea lui poporul cânta:

»Viteazul Mihaiu
»Sare pe șapte cai,
»Și strigă Banatul vai!

»Ael Mihaiu purtă foc și sabie în Moldova! Asemenea Ștefan, însuș ma-

rele Ștefan, purtă sabie și foc în țara muntenească, țară de frăție! Cruntă neunire, din care isvori în urmă siăbire și robia amândoror țărilor; căci cine le-ar fi călcat, la un loc fiind ele, când în parte fiecare împrăștiată grozava spaimă!

»Matei Basarab al Valahiei și Vasile Lupu al Moldovei, vrednici de străbateră veacurilor, înfrunțează școli spre luminarea neamului, școli, prin care mult mai temeinic se ridică un popor, decât prin crudele mijloace de sânge și de stărpire!

»Ei înzestrară școlile cu averi de moșii... Astăzi pradă unor călugări greci de prin munții lumii! Dar bun este Dumnezeuul părinților noștri! Veni-vă odată ziua dreptății, unde fiecare să rămâie cu ale sale!

»Fraților! Azi e ziua sf. Ștefan, azi e sărbătoarea Domnului Ștefan cel Mare, acest fiu al unei mame române, care îndădușindu-și glasul inimii, zicea de pe zidurile cetății Neamțului:

»Mergi, fiule, de te bate cu dușmanii țării noastre și să nu mite în torci, decât mort învins sau viu învingător!

»Azi e ziua să serbăm sfânta aducere aminte a atâtor bărbați de slavă, care ne-au păstrat o patrie dulce și frumoasă!

Apropiere rom
mul număr al ziar
organul partidului
ocupă de chest
balcanice și con
aceea, care dor
cine o alianță
Bulgari:
va putea să
vrea să ex
națiunile
Pri
gariei
mai în
denți
insă
che

GEORGE SZÖCS

croitor civil și militar
BRAȘOV, Strada Mihael-Weiss Nr. 10.
casa proprie.

— TELEFON 488. —

Deposit de cele mai nouă **stofe indigene**
și din **streinătate.**

Serviciu prompt! Prețuri solide!

Văpsitoria artistică de lux și curățirea hemică

G. SOLINGER Succesori.

Str. Spitalului 64, vis-à-vis cu Hotel Coroană,

se recomandă pentru toate lucrările ce cade în branșa aceasta. Curățire hemică de garderobe de dame și domni, în mătase, lână, bumbac, întindere modernă de perdele pe cadre patent etc. Costume de bărbați se curăță hemic și reparaază în at-

NOVITATE! lăi propriu ca nouă. **NOVITATE!**

PENE DE STRUȚ

se curăță sau vopsește în culori moderne și leagă cu preț ieftin în **Pleureuse**. Rochi de dame, haine bărbătești se zugrăvesc în culori moderne, asemenea stofe de mobile, perdele de lână, draperi etc. Negru pentru jeli la dorință se execută în 48 ore.

Onor. muștiri vor lăra lucrări ireproșabile. Rog de sprijin

G. SOLINGER succesor, Str. Spitalului 64 vis-à-vis de Ho'el Coroană.

Strada Porții Nr. 51.

Nu scăpați ocazia!

Pentru sărbătorile de Paști, Rusali, sezonul de vară, a Vă aproviziona cu haine de dame și bărbați dela firma

Frații Fischer

Brașov, Strada Porții Nr. 51.

Se pot cumpăra cele mai frumoase, moderne parde-
tiuri de dame dela 14 coroane în sus.
Pardesiuri elegante de fețițe 10 " " "
Pardesiu fin modern de bărbați Raglan 20 " " "
Costume moderne 18 " " "
Costume pentru băeți 12 " " "
Costume pentru copii 4 " " "

Atragem atenția On. public asupra firmei.

166,8—50.

Strada Porții Nr. 51.

Magazin de concurență.

Strada Porții Nr. 59, vis-à-vis cu hotel „Coroană“.

Puteți cumpăra cu prețuri ieftine și fixe: dantele panglice, broderie, coverte pentru pat, covoare, ciorapi, albituri, batiste, umbrele de soare și ploaie, bastoane, cravate, corsete a-grafe, perii de dinți, săpunuri și parfumuri.

Cu stimă:

Adolf Rozenfeld.

25.—

Stabilimentul băilor din Târgul Cailor

Avem onoarea a aduce la cunoștință că s'a deschis deja **baia de inotat** împreună cu dușuri.

Tot odată suntem în stare după o acurată comparare a elementelor scaldelor naturale, a face băi minerale în vane anume pentru acest scop cu piatră acră, iod, maras-tină, ciocălan de brad, sare, pucoasă, acid-carbonic, fer, tanin, soda și flori de fân.

Prețurile și orele se pot vedea din ordinea băilor.

Administrația băilor.

TELMANN BÉLA

salon de modă. Brașov, piața Fran-cisc Iosif, Colțul dela Târgul cai-lor, deasupra mag. Scherg. etj I.

Confeționează cu lucrători de rangul prim din stofe moderne

haine bărbătești

Mantale engleze de dame și costume.

Comande din provincie se escută cu garanție, fără probă și defect.

Mobile

în fiecare stil și execuție, se gă-sesc ieftine, și pe lângă cele mai avantajoase condiții la

Asociațiunea de vânzare de mobile,

Strada Vămii Nro 36.

Tot aci se găsesc **dormitoare, elegane, sofrageții, odăi pentru domni și alte aran-jamente interioare.**

Covoare de Tolnay cu prețul fabricel se capătă numai aici.

— Se servește cu preliminare de prețuri gratuit. —

Untul nostru pentru ciei Prima

se distinge:

prin **Gustul escelent.** căci noi pasterisăm smântâna;

prin **puținul conținut de apă** căci noi spălăm bine untul.

prin **Forma plăcută și pachetare cu atențiune,** căci noi nu economisim hârtia de pergament pe cos-tul curățeniei.

Cu toate acestea **Untul pentru Cei Prima** al nos-tru este cel mai ieftin în târg.

Untul pentru cei Prima al nostru se **capătă în toata prăvălile și la toți cari duc laptele nostru**

Cereți espres produsul nostru.

Insoțirea Lăptăriei.

De minune prețuri ieftine cu toată scumpetea cea mare, la

Arnold Schapira, deposit de giuvaericele, și articole de bijuterie.

Brașov, Strada Porții Nr. 36. Binevoii a Vă convinge, — nu silesc — pe nimeni la cumpărat. —

Atelier de reparat bijuterii și cia-sornice cu garanție.

— **Serviciu ieftin.** — Filială la CSIKSZEREDA.

Atelier tehnic dantistic

I. SOLE

BRAȘOV, Strada Vămii Nr. 19

Execută toate lucrările ce ocaz în branșa dantistică și cu preț moderat. — Spe-cialist în **coroană și pod.**

Pacienții din provincie să ser-vesc în 24 oare. 102

Stofe pentru sezonul de primăvară și vară,

Produx propriu

pentru

Costume de bărbați

și

Costume de dame.

Esecutare de clasa primă și desen moderu recomandă

Fabricele de postav, modă și împletituri

Wilhelm Scherg & Cie.

Tot omul cum se cade

își poate procura **Haine și albituri**

cu înlesnire de a le plăti lunar sau la săptămână

dela cea mai veche și solidă firmă

RONAI HENRIK, Strada Mihail Weiss 22.

Nr. 298—1912

a. f. c. sc. d.

Concurs la post de profesor

La gimnaziul superior funda-țional din Naszód e de a se um-ple cu în cepatul din 1 Septembru 1912 pe cale de alegere o catedră de profesor ordinar.

La aceasta catedră pot supli-ca concurenți calificați din limba maghiară-germană eventual maghia-ră-română pentru școalele medii cu limba de propunere română.

Aceasta catedră e împreună cu următoarele emolumente:

1. Dacă se umple cu profes-sor suplent, 1600 cor. annal.

2. Dacă însă se umple cu profesor ordinar:

a). Plata fundamentală 2200 cor. annal, care să întregeste din visteria statului pe baza Normativului Nr. 95333—1906 la 2800 coroane.

b). Promovare în clasă mai înaltă de plată în înțelesul Normativului amintit mai sus.

c). Cel mult în cinci rânduri adause cincenale de 200 cor.

d). Cuartir liber.

e). Profesorul ordinar care se va alege e membru îndreptățit și obligat la fondul de penziune al profesorilor cari nu sunt de stat.

Aceasta catedră are a se ocu-pa la începutul anului școlii 1912/13.

Concurenții să-și trimită cererile ajustate cu documente care să justifice religiunea lor, etata și studiile făcute, calificațiunea profesorală, serviciul de până aici referințele de obligament mili-tar și adresate la subscrisa comisi-uni administratoare până la 10 Au-gust 1912 pe calea direcțiunii gimnaziului superior fundațional din Naszód și aceasta cu atât mai vartos pentru că cererile în-trate mai târziu nu se vor lua în considerare.

Din ședința comisiunei adm-nistrative de fondurile centru școlastic și de stipendiile din di-strictul Naszodului ținută în Na-szód la 1 Iulie 1912.

Prezident: **Dr. D. Ciuta** m. p. Secretar: **Dr. Nestor Simon** m. p.

Avis!

Recomand on., public **Magazinul meu cu ciasornice** din **Strada neagră 24**, modern ranjat cu diferite ciasornice. Mă asortiment de pendiculare. Prețuri foarte ieftine.

Reparaturi ce cad în bra-șura mea, le execut cu preț ieftin și garantez.

Tot odată fac cunoscut, că pe-tru ciasornicele reparate ce s'au în-treținut de un an, și nu s'a scos deocamdată dau țeduli noi, și nu se vinde, on. muștirii să se anunțe la mine.

Cu toată stima

1—25. **Wilh. Kammer**